

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA 2024–2033

Leppävirran seurakunta

1. YLEISTÄ.....	3
1. Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet	3
2. Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt.....	3
3. Hautausmaakohtainen esittely.....	4
4. Kirkon ympäristödiplomi	14
5. Hautausmaan kunnossapidon vastuut	14
6. Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito	16
7. Hautaukseen liittyvät toimintatavat	17
8. Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto	17
2. HAUTAUSMAIDEN YLEISHOITO	18
1. Hautausmaiden yleishoito	18
2. Hautausmaiden yleinen kunnossapito	18
3. HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON RESURSSIT.....	22
4. HAUTAUSMAIDEN HOIDON TAVOITTEET	23
5. MUUTOKSET.....	23
6. KIRJALLISUUS	24

1. YLEISTÄ

1. Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet

Hautaustoimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito- sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä.

Hautaustoimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä seurakuntamestarityöt hautausmaalla mm. haudalle saatot ja uurnanlaskut. Leppävirran seurakunnalla on haudanhoitorahasto, joka vastaa sopimushautojen hoidosta. Hautaus toimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavarannosta.

Hautaustoimen laadullisia tavoitteita ovat muun muassa:

- laadukas, asiantunteva, luotettava ja yhdenvertainen palvelu kaikille
- toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen
- vainajan kohtelu hienotunteisesti
- olemassa olevien hautausmaiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden ja hautojen kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- sankarihauta-alueiden kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- hautausmaiden toiminta kestävä kehityksen mukaisesti.

Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan vuotuisesti määritettyjen erillistavoitteiden seurannalla ja arvioinnilla, palautteilla sekä itsearvioinnilla.

2. Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt

Hautaus toimilain mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla (HL 5 luku 13 §). Leppävirran seurakunnalla on hautaus toimen ohjesääntö, jossa on tarkemmat toimeenpano ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hautamuistomerkkien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

3. Hautausmaakohtainen esittely

Seurakunnan ainoana ja virallisena hautausmaana säilyi pitkään kirkon läheisyydessä ollut hautausmaa. Nykyisen sankarihautausmaan paikalla ollut hautausmaa sai uuden käyttömuodon vuonna 1918. Toukokuun alussa mainittuna vuonna kirkolliskokous päätti suostua suojeluskunnan esikunnan esitykseen, että vanhinta hautausmaata voidaan tarvittaessa käyttää vapaussodassa kaatuneiden vainajien hautausmaana senaatin antamien ohjeiden mukaisesti. Samalla valtuutettiin esikunta järjestämään mainittu sankaripuistoksi, jonne pystytettiin sodan muistomerkki. Muistomerkki pystytettiin heinäkuussa 1921. Kun talvisota alkoi, päätti kirkkohallintokunta haudata kaatuneet tähän samaan sankaripuistoon, josta tuli siis sankarihautausmaa. Sinne pystytettiin vuonna 1966 helluntaina taiteilija Heikki Konttisen veistämä sankaripatsas. Myös Kotalahden, Paukarlahden, Saahkarlahden ja Nädänmaan hautausmaille perustettiin sankarihautausmaa. Näissä on myös Heikki Konttisen suunnittelemat muistomerkit. (Leppävirran historia II).

Vanha hautausmaa otettiin käyttöön 1822 ja se otettiin uudelleen käyttöön vuoden 2009 aikana. Alueen pinta-ala on noin kaksi ja puoli hehtaaria. Hautausmaalla on erikseen merkityt alueet muistolehto- ja urnaosastoille, sekä arkkuosastoille. Aluetta ympäröi luonnonkiviaita.

Kirkon vieressä sijaitsee Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki, jonka on suunnitellut Juhani Nylund. Vanhalla hautausmaalla sijaitsevat Höyrylaiva Louhen haaksirikon uhrien muistomerkki, jonka on veistänyt Tauno Gröndahl sekä nälkävuosien 1867–68 uhrien muistomerkki.

Kirkonkylän (Hännilän) hautausmaan vanhin osa on otettu käyttöön 1880-luvulla. Nykyään hautausmaa on noin neljän hehtaarin laajuinen. Hautausmaan aidan sisäpuolella on vanha ruumishuone, joka on nykyään varasto käytössä, sekä erillinen pieni varasto. Vanhan ruumishuoneen vieressä sijaitsee muualle haudattujen muistelupaikka. Hautausmaan portin välittömässä läheisyydessä on vuonna 1918 vakaumuksensa puolesta kaatuneille pystytetty muistokivi.

Hautausmaan kiviaidan ulkopuolelle valmistui kesällä 2023 uusi kylmiö-/näyttötila, jossa on mahdollista pitää noin 20 henkilön tilaisuuksia. Kylmiössä on paikat kahdeksalletoista vainajalle.

Puusto koostuu lähinnä havupuista. Hautausmaata rajaa luonnonkivi-/kuusiaita.

Leppävirran seurakunnalla on seitsemän sivuhautausmaata, jotka sijaitsevat 5–40 kilometrin päässä kirkonkylästä.

Sivuhautausmaista vanhin Näädänmaan Uiton kalmisto otettiin käyttöön vuonna 1864. Hautaukset ovat alkaneet siirtyä 1920-luvulla nykyiselle Näädänmaan hautausmaalle.

Hautausmaa on vähän yli puoli hehtaaria ja ei ole enää aktiivisessa käytössä.

Nikkilänmäen hautausmaa vihittiin käyttöön 11.8.1907 ja se on tavanomainen kylähautausmaa. Se on noin kahden hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Siellä on vanha huonokuntoinen, lautarakenteinen kappeli, joka ei ole enää siunauskäytössä, sekä erillinen varasto.

Puusto on mäntyä. Hautausmaata rajaa verkkoaita. Jokaisella kylähautausmaalla on muualle haudattujen muistelupaikka.

Kotalahden hautausmaa on perustettu 1890-luvulla ja se on tavanomainen kylähautausmaa sankarihautoineen. Se on noin hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Siellä on varasto. Hautausmaata rajaa verkko-/puuaita.

Kaipolanmäen hautausmaa perustettiin samoja aikoja, kuin Nikkilänmäen hautausmaa. Hautausmaa on tavanomainen kylähautausmaa. Se on noin kolmen hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Siellä on vanha huonokuntoinen, lautarakenteinen kappeli, joka ei ole enää siunauskäytössä, sekä erillinen varasto. Puusto on mäntyä. Hautausmaata rajaa verkkoaita.

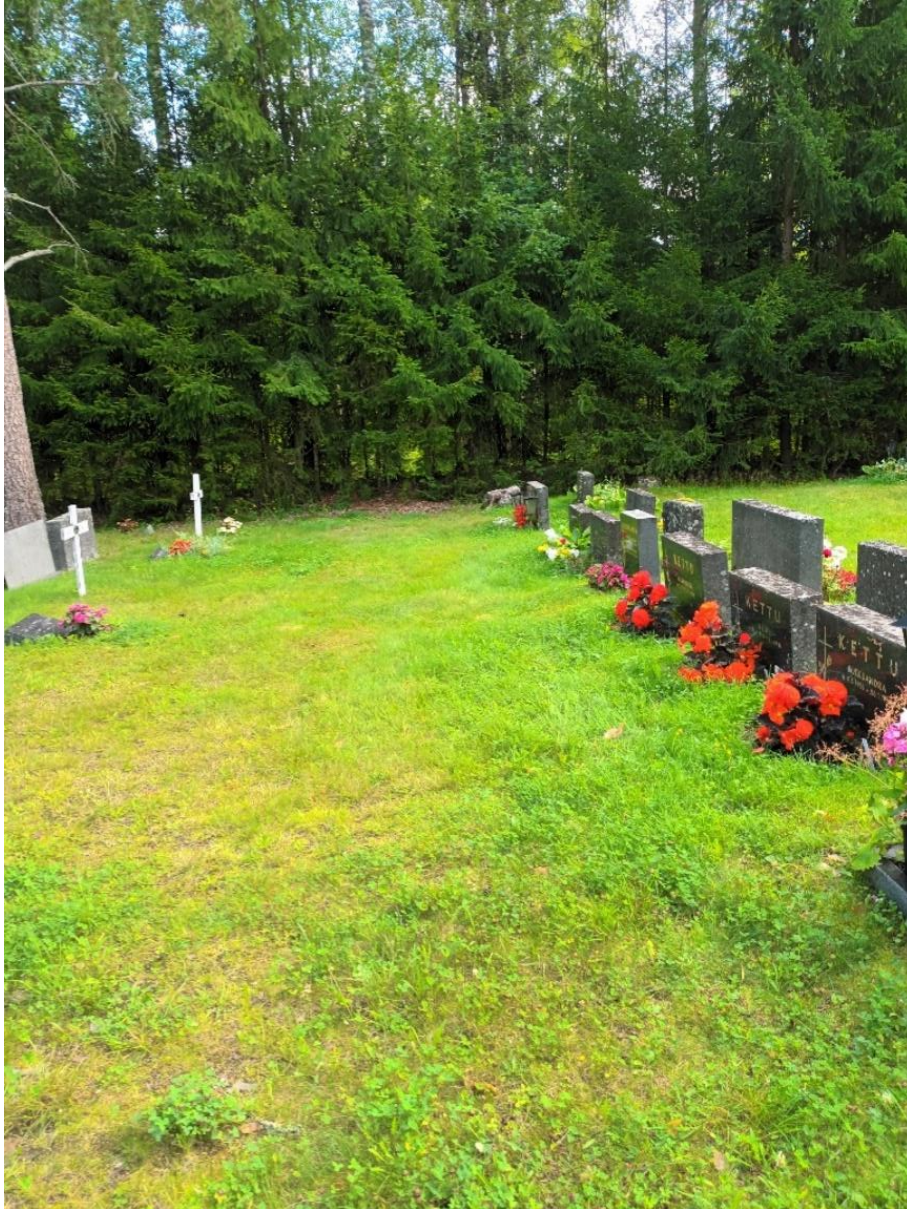
Yhtä aikaa Nikkilänmäen ja Kaipolanmäen kanssa perustettiin myös Karvonmaan hautausmaa. Hautausmaa on tavanomainen kylähautausmaa. Se on noin kahden hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Puusto on mäntyä. Hautausmaata rajaa verkkoaita.

Näädänmaan hautausmaa on vihitty käyttöön 26.5.1909. Näädänmaan hautausmaa on tavanomainen kylähautausmaa sankarihautoineen. Se on noin kahden hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Puusto on mäntyä. Hautausmaata rajaa verkkoaita.

Paukarlahden hautausmaa perustettiin vuonna 1923. Hautausmaa on tavanomainen kylähautausmaa sankarihautoineen. Se on pinta-altaan noin puolitoista hehtaarin kokoinen metsähautausmaa. Puusto on mäntyä. Hautausmaata rajaa kuusiaita.

4. Kirkon ympäristödiplomi

Seurakunnassa on laadittu vuonna 2020 kiinteistöstrategia, jossa sitoudutaan Hiilineutraali kirkko 2030-strategiaan sekä tavoitteisiin ja toimitaan energia- ja ilmastoystävällisesti.

Hautausmaiden kaikissa hoitotöissä toimitaan ekologisuus huomioiden. Kasvivalinnoissa asetetaan etusijalle taimien kotimaisuus ja ne hankitaan lähialueelta. Kasvit ovat kestäviä. Kasvien hoidossa käytetään ympäristövaikutuksiltaan vähiten haittaavia tuotteita ja rikkaruohot hävitetään mekaanisesti. Lannoitteet ovat hitaasti liukenevia luonnonmukaisia lannoitteita. Kasvialustana käytetään itse kompostoitua multaa seurakunnan viheralueilta tulevista lehtijätteistä yms.

Akkukäyttöisiä pienkoneita hankitaan lisää tulevaisuudessa, kun koneet kehittyvät. Hautausmaiden reunavyöhykkeillä on mahdollisuuksien mukaan vähemmällä hoidolla olevia alueita sekä metsäalueita luonnonkasveille ja eläimille.

Liukkautta torjutaan sepelillä.

Jätehuollossa omaisille on järjestetty lajittelupisteet maatuville-, seka- ja metallijätteille. Lajitteluun tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Maatuvan jätteen seassa on usein muoviruukkuja ja kertakäyttökynntilöitä.

5. Hautausmaan kunnossapidon vastuut

Seurakunnan hautausmaiden hoitovastuu

Hautausmaailain (457/2003) 5. luvun 13. pykälän mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautausmaiden yleinen kunnossapito on seurakuntien ja seurakuntayhtymien hautausmaiden vastuulla.

Hautausmaiden vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat:

- hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito
- hautausmaiden yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muisteluapaikkojen kunnossapito hautausmaan käyttösuunnitelman mukaan
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hautausmaiden kunnossapito
- seurakunnalle palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kirkkovaltuuston päätöksen mukaan.

Omaisien hoitovastuu

Kirkkolain (652/2023) 3. luvun 33. pykälän mukaan haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Omaisten vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen sekä kasveille varattuine istutusalueineen. Reunakivellisellä haudalla omaisten vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama alue. Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat:

- haudalle hankitun hautamuistomerkin hoito siten, että se on turvallisesti asennettu sekä tarvittaessa muistomerkin oikaisu. Esimerkiksi arkun tai uurnan maatumisen myötä muistomerkki voi kallistua. Routiva maa sekä puun juuret saattavat joko nostaa tai laskea hautakiveä. Siksi hautakiven asento on muistettava tarkistaa vähintään kerran vuodessa. Vaino tai kaatumaisillaan oleva hautakivi on vaarallinen

paitsi omaisille myös hautausmaiden työntekijöille ja muille hautausmaalla vieraileville. Hautaoikeuden haltijan on oikaistava hautakivi siten, ettei se aiheuta tapaturman vaaraa.

- haudan kasveille varatun istutusalueen hoito kevät- ja syysiivouksineen. Kukka-alue hoidetaan siten, etteivät rikkaruohot kasva häiritsevästi. Kukkien istuttaminen ei ole pakollista. Haudan kukka-alueen hoidoksi riittää monivuotisen perennan hoito tai kukka-alueen pinnoittaminen maanpeiteperennalla tai sammalella. Haudoilta ei saa istuttaa puita tai pensaita. Istutukset eivät myöskään saa levittäytyä naapurihautojen puolelle tai täysikasvaisina olla haitaksi hautaamiselle tai hautausmaan hoidolle.
- nurmikön leikkaaminen koko haudan alueelta (yksi hautasija on 1 m x 2,5 m), sekä siistiminen hautamuistomerkin ja kasveille varatun istutusalueen ympäriltä
- kukka-alueelle tuotujen muistoesineiden hoito ja kunnossapito, esimerkiksi loppuun palaneiden kertakäyttökynttilöiden siivoaminen haudalta.
- roskien ja muun jätteen poistaminen haudalta (muun muassa palaneet hautakynttilät)
- reunakivien rajaaman alueen hoito

. Lyhtyjen ja kukkamaljakoiden säilytys ei ole sallittua hautamuistomerkin takana

Hautausmaalla töitä tehtäessä on muistettava kunnioittaa naapurihautojen rauhaa. Roskia ja haravointijätteitä ei jätetä kasoihin käytäville, vesipisteiden vierustoille tai naapurihautoille, vaan ne viedään lajiteltuina hautausmaan jäteasioihin. Talvella lumen luontia naapurihautoille tulee välttää. Istutuskauhoja ja haravia löytyy niille varatuista telineistä. Käytön jälkeen työvälineet tulee palauttaa takaisin samalla paikalle.

Hautausmailla on jätteiden lajittelupisteet omaisia varten. Haudan hoidosta syntyneet roskat ja jätteet tulee lajitella opasteiden mukaisesti hautausmaan jäteasioihin.

Muistomerkin hoito

Omaisten hankkiman muistomerkin hoito kuuluu kokonaan omaisten tehtäväksi. Seurakunnan toimesta kustannetaan ainoastaan hautaamisen tai hautausmaan hoidon yhteydessä muistomerkillä aiheutuneet vahingot.

Muistomerkin hoitoon kuuluu olennaisesti se, että muistomerkki on asennettu tukevasti ja turvallisesti paikoilleen. Hautausmaiden henkilökunta seuraa omalta osaltaan hautausmaan turvallisuutta, mutta muistomerkin osalta vastuu säilyy kuitenkin omaisilla. Mikäli muistomerkki kaatuessaan aiheuttaa vahinkoa toiselle osapuolelle, on omainen velvollinen kustantamaan aiheutuneet vahingot.

Muistomerkki on pystytettävä pohjakiven päälle tukevasti ja suoraan. Kiven suoristaminen irtonaisella esineellä ei ole sallittua (esim. kivet, puupalikat, metalliesineet). Työntekijöiden ja hautausmaalla kävijöiden turvallisuuden vuoksi omaisten on huolehdittava siitä, että hautakivi pysyy suorassa. Omaisille lähetetään tiedote asiasta, mikäli hautaoikeuden haltijan yhteystiedot ovat ajan tasalla hautarekisterissä. Haudalle asetetaan yhteydenottopyyntö tilanteen korjaamiseksi, mikäli omaisia ei tavoiteta muutoin.

Haudan hoitamattomuus

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu.

Haudan hoidon laiminlyönti ja hoitamattomuuden perusteet ovat:

Hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kaksi vuotta. Seuranta toteutetaan valokuvaamalla hauta vähintään kerran vuodessa.

- muistomerkki on kaatunut
- muistomerkki on vaarallisesti kallellaan
- kukkapesässä tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkaruohoja tai puiden tai pensaiden taimia.

Kun kirkkoneuvosto on julistanut hautaoikeuden menetetyksi haudan hoitamattomuuden vuoksi, muistomerkkiä säilytetään haudalla vähintään kaksi vuotta siltä varalta, että omaiset haluavat noutaa muistomerkin omaan käyttöön. Ennen muistomerkkien poistamista tehdään arvokkaiden hautojen inventointi.

Seurakunnille palautuneet muistomerkit kerätään huoltoalueelle varastoitavaksi noin kahden vuoden ajaksi siltä varalta, että omaiset haluaisivat muistomerkin itselle. Kierrätykseen kelpaamattomat kiviset muistomerkit kuljetetaan koneellisesti murskattavaksi, jolloin kiviaines saadaan hyötykäyttöön murskeena. Murskaus varmistaa lisäksi sen, että vainajan nimi sekä syntymä- ja kuolinajat eivät ole luettavissa sopimattomissa paikoissa. Hautausmaan työntekijä valvoo murskauksen, jotta tarpeettomilta välivarastonneilta vältytään. Metallista, puusta tai muista materiaaleista valmistetut muistomerkit hävitetään asianmukaisesti.

Seurakunnille palautunut hauta luovutetaan uudelleen edellyttäen, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen.

6. Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito

Kirkkolain 3. luvun 33. pykälän 2. momentin mukaan seurakunta ja seurakuntayhtymä voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta tai seurakuntayhtymä hoitaa hautaa määräjän maksua vastaan.

Leppävirran seurakunnalla on haudanhoitorahasto, jota hoidetaan kirkkovaltuuston hyväksymin säännöin.

Sopimushaudan hoitoon sisältyy:

- kukka-alueen kevätsiivous ja peruskunnostus, sekä lannoitus, kukkien istutus, kastelu, kuihtuneiden kukkien poistaminen, sekä tarvittaessa kasvinsuojelu
- nurmen hoito, kasveille varatun istutusalueen kanttaus ja nurmikon siistiminen istutusalueen ympäriltä ja rikkakasvien kitkeminen
- reunakivellisen haudan pinnanhoito käsittää pintahiekan hoito reunakivien rajaamalla alueella
- hoitokauden päättyessä kukkien poisto ja siivous

Hautausmaasta vastaava seurakuntamestari valitsee olosuhteisiin sopivat kukat haudalle. Hoitoon ei sisälly muistomerkin tai reunakivien hoito.

Hautainhoitorahaston resurssit

Haudan hoidosta perittävät maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ja maksujen perusteet ovat kaikille samat (Hautausoimilaki 2:6,1–2 §). Hoitomaksua määritettäessä otetaan huomioon sekä hautojen välittömät hoitokulut että hautainhoitorahaston hallinnosta aiheutuvat välilliset kulut.

Hautojen hoidon välittömiin hoitokuluihin luetaan työntekijöiden palkat eläke- ja muine sosiaalimaksuineen, tarvikekulut, koneiden käytöstä aiheutuvat kulut sekä hautausmaalla toimivan

työnjohdon kulut. Hautainhoitorahaston välillisiä kuluja ovat puolestaan rahaston yleishallinnosta, kuten hallintoelinten toiminnasta, toimitilojen ja toimistokoneiden käytöstä sekä toiminnan suunnittelusta, ylläpidosta ja valvonnasta aiheutuvat kulut.

Hautainhoitorahaston palvelukseen palkataan määräaikaisia kausityöntekijöitä ja nuoria kesätyöntekijöitä vuosittain.

Haudanhoitorahaston varoista tulee osuus työkoneiden ja käsityövälineiden, sekä tarvikkeiden kustannuksiin.

Kesäkukkia on tilattu vuosittain hoitohaudoille yhteensä noin 1400 kpl.

7. Hautaukseen liittyvät toimintatavat

Hautauksen yhteydessä tehtävät työt – kuten kaivutyöt ja kaivumassojen välivarastointi – voivat hetkellisesti heikentää hautausmaan yleisilmettä sekä aiheuttaa turvallisuushaittoja. Tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

Arkkuhautauksen yhteydessä haudalla olevat hautamuistomerkit tai muut rakennelmat poistetaan haudalta hautauksen ajaksi seurakunnan määrittämän aikataulun mukaan. Tehtävistä ja niiden kustannuksista sovitaan hautausjärjestelyistä huolehtivan henkilön kanssa.

Hauta kaivetaan hautakartan määräämään paikkaan ja sen leveys ja pituus määräytyvät arkun suuruuden mukaan siten, että arkku mahtuu riittävän väljästi laskeutumaan vaakasuorassa asennossa haudan pohjalle saakka. Haudan kaivun yhteydessä syntyvät kaivumassat käsitellään seurakunnan määrittämällä tavalla. Eryteisesti kiinnitetään huomioita kaivumassojen välivarastointipaikan sijoittamiseen niin, etteivät kaivumassat haittaa hautausmaan muuta käyttöä tai aiheuta turvallisuusriskejä. Tämän lisäksi varmistetaan, ettei kaivumassoja päädy hautausmaa-alueen ulkopuolelle. Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat aikaisemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana ja sen jälkeen peitetään haudan pohjalle.

Omaisten on poistettava hautauksen yhteydessä haudalle lasketut kukkalaitteet touko-syyskuussa 14 päivän ja muulloin 30 päivän kuluessa.

Hautauksen jälkeen hauta täytetään kaivumassoilla, täyttö tiivistetään ja haudan pinta tasoitetaan, muotoillaan, nurmetetaan ja siistitään alueen edellyttämällä tavalla. Hautamuistomerkki asennetaan hautausmaaston osoittamalla tavalla paikoilleen siten, että muistomerkki ei vaaranna turvallisuutta eikä aiheuta haittaa hautausmaiden huoltotöille.

8. Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto

Hoitosuunnitelman hyväksyy kirkkovaltuusto.

2. HAUTAUSMAIDEN YLEISHOITO

1. Hautausmaiden yleishoito

Leppävirran seurakunnan hautaustoimen vastuulla oleva hautausmaiden yleishoito pitää sisällään seuraavat tehtävät:

1. kasvillisuuden hoito; nurmikkoalue, perenna- ja pensasalueet sekä puut
2. yhteisten muistelupaikkojen ja sankarihautojen hoito sekä seurakunnille palautuneiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito
3. hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden hoito ja talvikunnossapito
4. hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden hoito
5. puhtaanapito ja jätehuolto mukaan lukien kevät- ja syyssiivoukset hautausmailla

Hautausmaat luokitellaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS' mukaan. Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueiksi (R2).

Toimintaviheralueen hoidon tavoitteena on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue.

On huomattava kuitenkin, että hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Talvinen haudankaivuu näyttää hyvinkin epäesteettiseltä lumen valkeutta vasten. Hiekkamaalle haudattaessa hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös naapurihautojen turvallisuutta ja pyhyyttä. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

2. Hautausmaiden yleinen kunnossapito

Hautausmaan talvihoito

Liukkautta torjutaan hiekoittamalla, kemikaalista liukkauden torjuntaa ei käytetä. Hiekoitushiekat poistetaan kevätkunnostuksen yhteydessä.

Talvikunnossapito Vanhalla ja kirkonkylän hautausmaalla hoidetaan omana työnä. Sivukylien hautausmaiden aurauksista ja hiekoituksista vastaavat ulkopuoliset urakoitsijat. Saattoväylät kulkuväylältä haudalle auraa ja hiekoittaa pääsääntöisesti hautaustoimen henkilökunta. Tarvittavat lumityöt tehdään vielä käsin esimerkiksi muistelupaikoilla.

Varsinkin runsaslumisena talvena saattoreittejä auratessa joudutaan kasaamaan lunta käytäville ja lumi voi näyttää hyvinkin likaiselta ja epämiellyttävältä.

Puhtaanapito ja jätehuolto

Keskeinen hautausmaanympäristön viihtyisyyteen vaikuttava tekijä on alueen jätehuollon toimivuus. Jätehuollon suunnittelussa keskeisiä tekijöitä ovat keräysastioiden oikea sijainti ja mitoitus, jätteen lajittelu sekä keräysastioiden tyhjennysaikataulu. Nykymitoitus on toistaiseksi riittävä.

Tarkoituksenmukaista on, että lajittelupisteitä on ensisijaisesti porteilla ja muutamia lajittelupisteitä

hauta-alueilla. Kirkonkylän hautausmailla on maatuvajäte astiat, jotka tyhjenetään omana työnä. Hautausmailla syntyy yleishoidosta ja hautaamisesta puutarhajätettä. Maatuva puutarhajäte toimitetaan kompostoitavaksi ja hyödynnettäväksi multana. Hautausmaiden syväsäiliöt tyhjenetään kahdeksan viikon välein.

Irtoreskat kerätään hautausmailta viikoittain. Pudonneiden lehtien ja oksien siivous aloitetaan syksyllä ja jatketaan keväällä.

Siunaustilaisuuksien jälkeen haudoille jätetyt kukat ja kukkalaitteet poistetaan touko-syyskuussa 14 päivän ja muulloin 30 päivän kuluessa, minkä jälkeen seurakunnalla on oikeus poistaa ne.

Hautausmaan rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito

Toimintaviheralueiden (R2) rakenteet, kalusteet ja varusteet ovat toimintaan liittyviä ja hyvässä kunnossa sekä yleensä kattavasti valaistu. Kalusteiden, rakenteiden, pistorasiatolppien sekä kastelujärjestelmien kunto ja toimivuus tarkastetaan vuosittain ja tarvittaessa. Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Penkit ja roska-astiat pestään vähintään kerran kesässä. Irtonaiset kalusteet ja varusteet viedään talvisäilöön tai siirretään pois talvikunnossapidon tieltä. Talvisäilöstä tuodut kalusteet ja varusteet ovat kunnossa ja siistejä.

Roska-astioiden kannet pidetään lumesta vapaana talvella. Huonokuntoiset roska-astiat ja penkit vaihdetaan ehjiin. Valaisimien ja pistorasiatolppien kunto tarkistetaan syksyisin ja vialliset kunnostetaan välittömästi. Portit ja aidat kunnostetaan tarpeen vaatiessa.

Hautausmaan kasvillisuuden hoito

Sivuhautausmaita hoidetaan metsähautausmaina.

Kasvillisuuden hoito käsittää yhtenäisten nurmialueiden nurmenleikkauksen sekä puiden, pensaiden ja perennojen hoitamisen hautausmailla. Kasvillisuuden hoitoa on esimerkiksi nurmikun kevät-kunnostus, paikkaus, lannoitus, kalkitus, leikkaus, rajaus, kastelu, rikkakasvien torjunta, ilmastointi, kattaminen, pystyleikkaus/harjaus ja syyskunnostus. Hautausmaiden nurmialueita kunnostetaan turvallisuuden vuoksi siinä vaiheessa, kun arkku tai urna maatu ja maanpinta painuu.

Pensaiden hoitoa on kevät-kunnostus, hoitoleikkaus, muotoon leikkaus, harvennusleikkaus, alas leikkaus, lannoitus, kalkitus, paikkausistutukset, rikkakasvien torjunta, rajaukset, kattaminen, syyskunnostus, talvi- ja kevät-suojaus ja suojaus tuhoeläimiä vastaan.

Puiden hoitoa on puiden leikkaus, rakenneleikkaus, runko-, tyvi- ja juurivesojen poisto, latvuksen pienentäminen, latvustuenta, kevät-kunnostus, tuentojen tarkistus ja korjaus, kastelurikkakasvien torjunta, talvi- ja kevät-suojaus, kuntoseuranta- ja arviointi, lannoitus, kalkitus ja maa-analyysi sekä puiden poisto. Kasvillisuuden hoidossa noudatetaan hoitoluokituksen Toimintaviheralueiden (R2) laatuvaatimuksia.

Leppävirran seurakunnan hautausmailla on erilaisia puita, pensaita ja perennoja. Puusto aiheuttaa lisätöitä hautausmaan hoitoon esim. tuulisella säällä ja myrskyn jälkeen oksien pudottua.

Hautausmaiden puut ja pensaat joutuvat koetukselle haudan kaivuussa. Juuristo voi vaurioitua laajalta alueelta ja puiden paksuja juuria joudutaan katkomaan. Jos juuria katkeaa kaivuun yhteydessä, puiden ankkurointi maahan heikkenee. Toistuvat haudan kaivuutöissä syntyneet juuristovauriot sekä maan tiivistyminen vaikuttavat puiden kuntoon. Hautausmailla on vanhoja puita jouduttu kaatamaan turvallisuussyistä.

Yhteisten muistelupaikkojen, sankarihautojen sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito

Hautausmaiden hoitoluokitus R2, toimintaviheralueet. Toimintaviheralueet ovat jalankulun ja pyöräilyn reittiyhteyksiin sekä liikuntaan, leikkiin ja erityistoimintoihin varattuja viheralueiden osia.

Toimintaviheralueen hoidon tavoitteen on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue. Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueisiin.

Hoidon tavoitteena on monipuolisen viihtyisän, turvallisen ja hyvin toimivan viheralueen ylläpitäminen hyvässä kunnossa. Kasvillisuuden, rakenteiden ja laitteiden turvallisuutta ja alueen siisteyttä tarkkaillaan säännöllisesti. Havaitut puutteet korjataan mahdollisimman pian. Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Yhteisten muistelupaikkojen hoito

Kirkonkylän hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka
- Leporinteen muistelukivi

Kirkonkylän vanhan hautausmaan yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka
- arkkulehdon ja uurnalehdon yhteiskivi

Sivuhautausmaiden yleisiä muistelupaikkoja ovat

- muualle haudattujen muistelupaikka

Seurakunnan hautausoimi poistaa tarvittaessa muistelupaikalle jääneet kuihtuneet kukat, palaneet kertakäyttökynttilät. Tarvittaessa muistomerkit pestään.

Hautausoimi huolehtii yleisilmeestä puhdistamalla pinnat irtoaineista hoitokaudella sekä merkittävimpinä juhlapyhinä lumesta talvisin. Arkisin varmistetaan mahdollisimman esteetön pääsy muistelupaikoille.

Sankarihautojen hoito

Sankarihautausmaan hoitoluokitus on R1, rakennetut arvoviheralueet. Rakennetut viheralueet ovat laadukkaista materiaaleista korkeatasoisesti rakennettuja viheralueita. Ne ovat erityisen arvokkaita puutarhakulttuurin, puutarhataiteen, kulttuuriperinnön, arkkitehtuurin tai muiden maanomistajan määrittämien ominaispiirteiden vuoksi. Rakennetuksi arvoviheralueeksi luokittaminen edellyttää erityisen arvon nimeämistä ja sen perustelua.

Rakennetun arvoviheralueen hoidon tavoitteena on paikan omaleimainen arkkitehtoninen, historiallinen, puutarhataiteellinen ja kulttuurinen ilme. Hoitotyössä noudatetaan kohdekohtaisia käyttö- ja hoitosuunnitelmia, suojelumääräyksiä sekä tilaajan tai omistajan erikseen laatimia ohjeita. Hoito on intensiivistä ja hoitotoimenpiteitä tehdään alueella päivittäin. Sankarihautausmaat luokitellaan rakennettuihin arvoviheralueisiin.

Leppävirran seurakunnan kirkonkylän sankarihautausmaalla, Kotalahden, Näädänmaan, Paukarlahden ja Saahkarlahden hautausmailla on sankarihautoja. Sankarihautojen hoidon tavoitteena on sankarihautausalueen säilyttäminen arvoa vastaavassa kunnossa.

Leppävirran seurakunnan hautausmailla sankarihautoille laitetaan ja poistetaan kynttilälyhdyt yhteistyössä koululaisten, reserviläisten sekä kyläyhdistysten kanssa. Kynttilät sytytetään lyhtyihin

itsenäisyyspäivänä ja jouluna. Hautakivet pestään ja huolletaan tarvittaessa. Huhti-toukokuussa sankarihautausmaa siistitään talven jäljiltä. Kukkapesiin vaihdetaan multa. Kesäkukat istutetaan kesäkuun alussa. Kesäkukat kastellaan tarvittaessa muutaman kerran viikossa ja hoidetaan vähintään kerran viikossa. Rikkakasvit poistetaan kukkahoitojen yhteydessä. Huonokuntoiset kukat vaihdetaan uusiin. Nurmikkoa leikataan kerran viikossa ja pidetään moitteettomassa kunnossa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito

Seurakunnalle palautuu hautoja hoitamattomuuskuulutuksen tai hallinta-ajan päättymisen myötä. Toisinaan omaiset luovuttavat haudan takaisin seurakunnalle oma-aloitteisesti ennen hallinta-ajan päättymistä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voi jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin (KJ 3 luku 60 §).

Arvion tekeminen siitä mikä muistomerkki tai hauta on kulttuurihistoriallisesti merkittävänä säilytettävä, on vaikea tehtävä. Huomattavaa on myös, että kaikki hautamuistomerkit eivät sinänsä ole säilyttämisen arvoisia. Niillä voi olla kuitenkin merkitystä koko hautausmaan kannalta, jolloin varsinainen säilytyskohde on hautausmaan kokonaisilme tai sen jonkin osan erityispiirteiden vaaliminen.

Mikäli hautausmaalla joudutaan suorittamaan valintaa säilytettävien ja hävitettävien muistomerkkien välillä, voidaan valintakriteerinä säilyttämisen puolesta pitää ainakin seuraavia:

- muistomerkki on 1800-luvulta
- muistomerkki on muodoltaan harvinainen tai erityisen kiinnostavasti koristeltu
- muistomerkissä on kiinnostava muistokirjoitus
- muistomerkki on pysytetty paikkakunnan tai Suomen historian kannalta muistamisen arvoiselle henkilölle tai tapahtumalle
- muistomerkki tai sen osa on taideteos.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen arvioinnissa ja inventoinnissa käytetään tarvittaessa asiantuntija-apua.

Leppävirran seurakuntien hautausmailla säilytettävät muistomerkit pyritään pitämään pääsääntöisesti alkuperäisillä paikoilla.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito kustannetaan hautausmaankiinteistön kustannuspaikalta.

Kirkkovaltuusto on päättänyt 10.10.2023 § 34 kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoidosta.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito pitää sisällään seuraavat toimenpiteet:

1. Kulttuurihaudat merkitään hautarekisteriin siten, että niistä tarvittaessa saadaan raportti
2. Muistomerkin kuntoa seurataan siten, ettei se aiheuta turvallisuusriskiä. Myös rikkoutunut muistomerkki säilytetään, mutta tarvittaessa muistomerkki asennetaan hautapaikalle selälleen vaakatasoon turvallisuuden vuoksi. Muistomerkeissä annetaan näkyä ajan kerroksellisuus. Jäkälää ja sammalta ei pestä kulttuurihistoriallisesti arvokkaista muistomerkeistä.
3. Nurmihautoilla nurmikon leikkaaminen viikoittain sekä viimeistely siimaleikkurilla tarvittaessa kasvukauden aikana.
4. Reunakivihautoilla rikkakasvit kitketään hiekasta.
5. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaille haudoille istutetaan perennat.

Sukuhautoihin haudatut sankarivainajat

Hautarekisteritietojen mukaan Leppävirran seurakunnan hautausmailla on neljä yksityistä hautaa, joihin on haudattu sankarivainaja. Nämä haudat ovat edelleen omaisten hallinnassa, mutta seurakunta hoitaa niitä.

Hallinta-ajan päättymisen tai hoitamattomuuden myötä seurakunnalle voi palautua tällainen hauta. Hautaustoimi säilyttää nämä hautapaikat kulttuurihistoriallisesti arvokkaana hautana, elleivät omaiset ja hautaoikeuden haltija erikseen asiaa kiellä. Hoitotoimenpiteet ovat samat kuin muissakin sankarihautojen hoidossa.

3. HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON RESURSSIT

Henkilöstö

Leppävirran seurakunnan hautaustoimi huolehtii hautausmaiden yleisten alueiden kunnossapidosta pääsääntöisesti omalla työvoimalla. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään vain sivuhautausmaiden lumitöissä.

Hautaustoimi kantaa yhteiskuntavastuunsa työllistämällä yhden vajaakuntoisen työntekijän kasvukaudella.

Hautatoimessa työskentelee kaksi vakituista työntekijää kasvukaudella omien tehtäviensä ohella. Määräaikaisia kausityöntekijöitä palkataan vuosittain neljä puolen vuoden mittaiseen työsuhteeseen. Lisäksi palkataan viisi nuorta kesätyöntekijää kesäkukkien hoitokauden ajaksi.

Koneet, laitteet ja käsityökalut

Hautausmaiden hoitoon käytettävä konekalusto on määrältään pieni. Konekalustosta suurin osa on nurmikonhoitoon tarvittavia koneita ja laitteita; ruohonleikkureita ja siimaleikkureita. Kaivuri ja traktori ovat haudatöissä ja niitä käytetään myös hautausmaan hoidossa, muun muassa maa-ainesten ja kesäkukkien kuljetuksessa, pensasalueiden uusimisessa ja hoitoleikkauksissa, puiden hoidossa puutarhajätteen, kalusteiden ja tarvikkeiden siirrossa. Pienkoneiden osalta esimerkiksi pensasleikkureissa on siirrytty kevyempiin akkukäyttöisiin koneisiin.

Koneita ja laitteita hautausmaiden hoitotöihin ovat mm. ajoleikkurit, työnnettävät ruohonleikkurit, puhaltimet, siimaleikkurit, pensasleikkurit, moottorisaha ja raivaussahat.

Lisälaitteita työkoneisiin ovat muun muassa routapiikit, trukkipiikit, hiekoitin, lumiaura, lumilinko ja peräkärret.

Käsityövälineitä hautausmaiden hoitoon ovat mm. lapiot, istutuskauhat, kottikärryt, haravat, harat, ruohosakset, sekatöörin, voimasakset, kastelukannut jne.

Hautausmaiden koneista, laitteista ja työvälineistä pidetään luetteloa ja ne inventoidaan vuosittain.

Konekaluston hankinnoissa suunnitellaan ensisijaisesti työn organisointia siten, että vain välttämättömät koneet hankitaan. Koska seurakunnan hautausmaat sijaitsevat pitkien välimatkojen päässä ei ole tarvetta pienkuormaajille. On tärkeää pitää traktori ja kaivinkone riittävän uusina, koska varakoneita ei ole.

Hautausmaiden hoitoon hankittujen työkoneiden tavoiteikä on vähintään 7-10 vuotta. Pienkoneiden käyttöikä on vähintään 5-8 vuotta.

Toimitilat

Hautausmaatoiminnan edellytyksenä ovat riittävät sosiaali-, huolto- ja varastotilat sekä toimistotilat.

Kirkonkylällä on traktorihalli/huoltorakennus. Seurakuntavirasto palvelee hautausmaa-asioissa. Sivuhautausmailla on varastorakennukset, samoin kirkonkylän hautausmaalla.

Hautojen kaivuuseen ja hoitoon tarvittavat työvälineet kuljetetaan mukana eri hautausmaille.

4. HAUTAUSMAIDEN HOIDON TAVOITTEET

Tavoitteet vuosille 2024-2025

Kirkonkylän hautausmaan ja vanhan hautausmaan valaistuksen uusiminen

Kirkonkylän hautausmaan salaojan kaivu

Sivukylien hautausmaiden portinpielien kunnostus

Vanhojen kastelualtaiden poisto Saahkarlahden ja Paukarlahden hautausmailta

Jätehuollon kehittäminen hautausmailla

Ympäristödiplomiin liittyvät selvitykset

Tavoitteet vuosille 2026-2027

Kaivinkoneen hankinta

Hautausmaiden käytävien kunnostus

Infotaulujen hankinta hautausmaille

Tavoitteet vuosille 2028-2033

Sivukylien hautausmaiden aitojen kunnon kartoitus ja mahdollinen uusiminen

Nikkilänmäen "kappelin" purkaminen

5. MUUTOKSET

6. KIRJALLISUUS

Lait, asetukset ja määräykset

Hautaustoimilaki 457/2003. Finlex.

Järjestyslaki 612/2003. Finlex.

Jätelaki 646/2011. Finlex.

Kirkkojärjestys 657/2023. Finlex.

Kirkkolaki 652/2023. Finlex.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. Finlex.

Muinaismuistolaki 295/1963. Finlex.

Terveysturvallisuusasetus 1280/1994. Finlex.

Valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021. Finlex.

Vesilaki 587/2011. Finlex.

Ympäristönsuojelulaki 527/2014. Finlex.

Muut julkaisut

Hautausmaiden hoitosuunnitelma 2017–2030. Vantaan seurakunnat.

Hautausmaiden hoitosuunnitelmaluonnos 2019–2030. Heinolan seurakunta.

Infra 2017 Kunnossapitonimikkeistö. Rakennustieto Oy. 2017. 63 s.

Muurien ja tukimuurien korjaaminen RT 89-11184. Rakennustieto Oy. 2015. 8 s.

Sandell, A. 2012. Kyrkogårds handboken med kvalitetsbeskrivningar 2012. Movium.

Stad & Land nr 182. 161 s.

Tajakka, H. (toim.). 2021. Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021. Viherympäristöliitto ry, julkaisu nro 70. 211 s.

Tajakka, H. (toim.). 2020. Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020.

Viherympäristöliitto ry, julkaisu nro 67. 94 s.

Verkkosivut ja verkkojulkaisut

ABC-Vastaavuus – Viheralueiden hoitoluokituksen (ABC-luokitus) vastaavuus uuteen viheralueiden kunnossapitoluokitukseen (RAMS-luokitus). Viherympäristöliitto ry:n verkkosivu.

Evangelisluterilaisen kirkon seurakuntien hautausmaa-alan nimikkeistö.

Suomen Hautausoiminnan Keskusliitto, Kirkkohallitus ja Seurakuntapuutarhurit ry. 2003.

Hakli O. ja Heikkilä E. (toim.). 2020. Kirkollisten rakennusten hoito ja restaurointi.

Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito. Kirkkohallitus.

KESY – Kestävä ympäristörakentaminen. Viherympäristöliitto ry:n verkkosivusto.

Kirkkojen paloturvallisuuden kehittäminen – ennakoiva palontorjunta. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK.

Kirkkojen paloturvallisuusopas. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK.

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkosivut.

Knapas, M. T. (toim.). 2003. Hautamuistomerkkien hoito.

Miten hoidan hautamuistomerkkiä. Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaan rahasto. 2016.

Sankarihautausmaiden perinne, hoito ja kunnostus. Museoviraston rakennushistorian osaston

Tuominen, L. (toim.). 2015. Hautausmaiden inventointiopas. Museoviraston oppaita ja ohjeita.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Museoviraston verkkosivusto.

Vieraslajit.fi -vieraslajiportaali.

Viherriski-tietopankki.